

NŐI ÜGYVÉDEK SVÁJCBAN.

Írta: MÁDAY ANDOR.

Midőn Franciaországban Chauvin kisasszony előtt a törvény szava megnyitotta az ügyvédi pályát, a feminizmusnak eme diadala egész Európában ismertté vált. Kevesebben fogják ellenben tudni, hogy Franciaországon kívül Belgium és Németalföld is kénytelenek voltak már a nőmozgalom nyomása alatt e téren engedni, s hogy Svájcban, Genf kantonban csak pár hónap előtt lépett először nőügyvéd az esküdszék elé. Ez utóbbi esemény a feminista osztályharcra több oldalról vet világot.

Svájcban a polgárok jogait a 22 kanton törvényhozása önállóan és így különbözőképen szabályozza. A nőknek ügyvédi pályára menetele eddig három kantonban találkozott kedvező felfogással. Appenzell kanton törvényben mondta ki, hogy a nők is lehetnek ügyvédek; ezt a törvényt már Louis Frank, a híres belga feminista említi 1898-ban „La femme avocat” c. a. megjelent könyvében. Az Appenzell által elismert joggal azonban eddigelé senki sem élt. Ezzel szemben Zürich kantonban már két nő lépett jogi pályára: az egyik, a korán elhalálozott dr. K e m p i n, mint egyetemi magántanár a jogi fakultáson, a másik t dr. B r ü s t l e i n J. pedig mint bírósági aljegyző; utóbbi jelenleg is hivatalában van. Mint ügyvéd még nem küzködött tehát itt sem nő, de az eddigi eredmények valószínűvé teszik, hogy az illetékes körök az erre irányuló kérelmet nem fogják megtagadni.

Az első nő, aki Svájcban tényleges ügyvédi gyakorlatot kezdett, a genfi Favre Nelly volt. Miként Franciaországban Chauvin kisasszonyé, úgy Genfben az ő érdeme, hogy a nők előtt az ügyvédséget megnyitották. Feminista diadalának története a következőt

Favre Nelly 1903-ban, miután befejezte tanulmányait a genfi egyetem jogi karán, ügyvédi gyakorlatra kért engedélyt. Kérelmét az akkor érvényben volt 1891. évi június 15-én kelt törvényre hivatkozva, mely a törvénykezést szervezte, visszautasították. Ugyanekkor volt azonban tárgyalás alatt egy törvényjavaslat, mely a kérdéses törvény reformjával foglalkozott. Favre Nelly ezt az alkalmat iparkodott felhasználni. Kérésére az egyetem jogi karának dékánja, Martin, felírt a parlamenthez s a képviselők figyelmét felhívta arra, hogy vájjon nem volna-e időszerű a nők ügyvédségre bocsátását is felvenni a törvénykezés szervezéséről szóló novellába. A kezdeményezés sikerrel járt, amennyiben Coulin radikális képviselő ily értelmű módosítást nyújtott be, amelyet a legkülönbözőbb pártok támogattak, s azt 1904. évi február 10-én kelt novelláris törvénnyel együtt el is fogadtak.

A Coulin-féle Javaslat mint az 1891. évi 15-iki törvénynek 139 bis §-a szerepelt. Különös érdekességet kölcsönöz annak a §-nak, hogy világos példa a feminizmus és antifeminizmus osztályharc-jellegére és így nyilvánvaló cáfolata ennek az »ideologikus« elméleteknek, melyek csupán egyenlőség! vagy igazságérzet terjedéséből akarják az emancipációk sikerét megmagyarázni. A Coulin-féle javaslatot megszavazó férfiak kizárólag csakis az adott esetre engedtek osztályuralmukból (a pályaválasztás szabadsága kérdésében), ellenben siettek azt is törvénybe iktatni, hogy ezáltal egy tapodtat sem engednek azokból az antifeminista zsamoki privilégiumokból, melyeket a Genfben érvényes Code Napoleon jóvoltából mint férjek élveznek. Az érdekes § szó szerinti fordítása a következő:

„139 bis. Svájci nők, kik polgári jogaik élvezetében vannak, ha a 138. és 139. §§-ban megkívánt szakképzettséggel bírnak, ügyvédi gyakorlatra bocsáthatók.

Férjes asszonyok ezenkívül férjük beleegyezését is igazolni kötelesek.

Ezen § alapján Favre kisasszony újabb kérvényét immár kedvezőleg intézték el s 1904 április 9-én megkezdte ügyvédi működését. Munkálkodása zajtalan volt egészen ezen év febr. 19-ig, midőn első esküdszéki szereplése által kilépett a nyilvánosság elé. Ez az esemény nemcsak a feministák, de a sajtó figyelmét már jóval a tárgyalás előtt magára vonta. Jellemző, hogy a konzervatív lapoknak különösen az okozott fejtörést, hogy minő ruhában fog Favre Nelly megjelenni. Nem tudom, hogy a fiatal ügyvédnő, aki fekete ruhában jelent meg, megfelelt-e a várakozásuknak, de azt tudom, hogy azok, akiket nem a ruha, hanem az ember érdekeit, megelégedéssel távoztak a tárgyalásról.

A pör, melyben Favre Nelly szerepelt, Montillet házaspár pöre volt, kik 3300 frank erejéig 26 váltót hamisítottak, melyekből nyolcat az asszony, a többit a férj (mészárosmester) írta alá. — A férjet Guinand ügyvéd, a feleségét pedig Favre Nelly védte. Igaz, hogy feladata nem volt nehéz, mert az asszonnyal szemben, ki férje parancsára írta alá a váltókat, már az ügyész is enyhén fogta fel a vádat, s így a felmentése valószínű volt. Mindazonáltal Favre Nelly beszéde két szempontból vált jelentőségteljes feminista esemény. Először formai sikere miatt, mely bátran vetekedhetett a másik védő szónoki sikerével, a hogy ezt az összes lapok elismerték. Másodszor azért, hogy Favre Nelly nem mulasztotta el, a pör anyagára támaszkodva, arra rámutatni, hogy az uralkodó társadalom inkább kergeti a nőt a kriminalitás terére, mintsem hogy olyan ellenszert alkalmazzon, mely egyúttal a férfiak osztályuralmát is veszélyeztetné.

Favre Nelly két esetben tett ily értelmű kijelentést: Montilletné nem tudta, hogy váltókat hamisított az aláírásával. Erre nézve ügyvédje a következőket jegyezte meg: „Addig, amíg engedni fogják, hogy a nők a jogi és gyakorlati kérdésekben tudatlanok legyenek, Hugo Viktor szavai szerint joguk van önök ellen fordulni, kikre a nap mosolyog és számonkérni önöktől, hogy mit tettek az ő értelmükkel!”

Montilletnének a férje diktálta a hamis váltókat. Erre nézve Favre Netty a következő kijelentést tette: „Én azon a véleményen vagyok, hogy férjének parancsát teljesítve, Montillet Frida nem tért le a törvény ösvényéről, sőt, hogy a jelenlegi törvények értelmében így kellett cselekednie. Mit mond az anyakönyvekről, házasságról és válásról szóló 1880-iki törvény 71. §-a? „A férj köteles feleségét védelmezni, a feleség köteles férjének engedelmeskedni.” És ma megbüntetnék ezt a nőt a büntetőtörvény alapján, mert egy polgári törvénynek engedelmeskedett? Töröljék a polgári törvénykönyvből azokat a szakaszokat, melyek nincsenek összhangban a kor követelményeivel, mert míg léteznek, addig alkalmaztatniuk is kell.”

Az esküdtek, kikre Favre Nelly beszéde nagy hatást gyakorolt, az asszonyt felmentették, míg a férjet 2 évi börtönre ítélték.

Favre Nelly első esküdszéki tárgyalása a svájci feminizmusnak méltó büszkesége. Nemcsak mert személyében egy nő helyet vívott ki magának ott, ahol eddig csak a férfiosztály volt az úr; de azért is, hogy sikerrel támadta meg alapjában azt az osztálytörvényhozást, mely kiskorúnak és felelőtlennek bélyegzi a nőt ott, ahol javakról van szó, ellenben nagykorúnak és felelősnek akkor, midőn a börtönt osztogatják.